

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

KURRIKULA ME ZGJEDHJE

LËNDA: GJUHË E HUAJ E DYTË

KLASA: XI

Tiranë, 2016

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT LËNDOR “GJUHË E HUAJ E DYTË” (klasa XI)

1	HYRJE.....	2
2	KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT LËNDOR “GJUHË E HUAJ E DYTË”	4
2.1	Qëllimet e programit lëndor “Gjuhë e huaj e dytë”	7
2.2	Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë”	9
2.3	Rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës “Gjuhë e huaj e dytë”	13
2.4	Lidhja e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë” me temat ndërkurrikulare	18
2.5	Lidhja e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë” me fushat e tjera kurrikulare	19
2.6	Kompetencat e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë”	21
2.7	Rezultatet e të nxënit	23
2.8	Ndarja e orëve mësimore.....	31
3	UDHËZIME METODOLOGJIKE.....	32
4	UDHËZIME PËR VLERËSIMIN	34
5	TABELA E NIVELEVE SIPAS KLASAVE.....	38

1 HYRJE

Lënda “Gjuhë e huaj e dytë” (anglisht, frëngjisht, italisht, gjermanisht) synon zhvillimin gjuhësor dhe letrar i cili është boshti themelor për rritjen intelektuale, sociale dhe emocionale të nxënësit. Më konkretisht, lënda ‘Gjuhë e huaj e dytë’, e aftëson nxënësin në përdorimin e gjuhës për të komunikuar, për të përmbushur interesat e tij personale dhe shoqërore, si dhe për të plotësuar kërkesat e shoqërisë dhe të botës së punës.

Mësimi i gjuhës amtare, i letërsisë dhe i gjuhëve të huaja e ndihmon nxënësin të bëhen individ i pavarur, i lirë, i kulturuar, mendimtar kritik dhe krijues, si dhe i vetëdijshëm për identitetin e tij personal dhe kombëtar. Me anë të leximit të teksteve të letërsisë shqipe dhe asaj botërore (në gjuhën shqipe ose në një gjuhë të huaj), nxënësi zhvillon botën e tij emocionale, pasuron përfytyrimet dhe imagjinatën e tij për botën, çmon dhe vlerëson gjuhët dhe kulturën kombëtare e botërore.

Fusha “Gjuhët dhe komunikimi” nxit dëshirën, kuriozitetin dhe besimin e nxënësit për t’u bërë komunikues i mirë, lexues aktiv e i pavarur dhe shkruar i saktë, origjinal dhe krijues.

Lënda ‘Gjuhë e huaj’ përbëhet nga “Gjuhë e huaj e parë” dhe “Gjuhë e huaj e dytë”.

Gjuha e huaj e parë fillon në shkallën e dytë (klasa III) dhe mësohet deri në shkallën e gjashtë (klasa XII).

Gjuha e huaj e dytë fillon të mësohet në shkallën e tretë (klasa VI) dhe vazhdon deri në shkallën e gjashtë (klasa XII). Si gjuhë e huaj e dytë mund të jetë: gjuha frënge, gjuha italiane, gjuha gjermane, gjuha angleze.

Kompetencat përcaktohen si njohuri, shkathtësi, vlera dhe qëndrime që nxënësi duhet t’i fitojë gjatë procesit mësimor.

Njohuri është një e vërtetë e arsyetuar dhe e provuar sipas kritereve të përcaktuara, e kodifikuar në tekstet akademike e ato shkollore apo në vepra të specializuara si produkt i një ose disa dijetarëve apo praktikienëve, ndërtim mendor i realizuar nga personi gjatë bashkëveprimit me mjedisin ose nga vetëreflektimi për t’u bërë pjesë e trashëgimisë njohëse të tij, si p.sh., njohuri për llojet e teksteve, njohuri gramatikore, njohuri për hartimin e një prezantimi etj.

Shkathësi është një kapacitet (mendor/fizik) i fituar për të arritur rezultatet e parashikuara, shpesh me shpenzim minimal të kohës dhe energjisë, ose të të dyjave bashkë. Shkathësia mund të jetë e përgjithshme ose e veçantë, si: të kuptuarit, të interpretuarit, të menduarit në mënyrë kritike dhe krijuese, zgjidhja e problemeve etj.

Qëndrimet janë një mënyrë e përcaktuar e të menduarit, opinioneve dhe ndjenjave ndaj diçkaje, një ideje, personi ose situatë dhe që ndikojnë në sjelljen e individit. Qëndrimet ndikohen nga njohuritë dhe vlerat dhe janë zakonisht shkaktare të sjelljeve (edhe pse lidhjet mes qëndrimeve dhe sjelljeve nuk janë drejtvizore).

Vlerat janë bindje që ruhen thellë lidhur me çfarë është e rëndësishme ose e dëshirueshme. Ato shprehen nëpërmjet qëndrimeve dhe veprimeve praktike të personave. Disa vlera dhe qëndrime janë respektimi i rregullave të etikës gjatë të folurit, shmangia e fyerjeve dhe paragjykimeve, shpirti i iniciativës, serioziteti, vetëbesimi etj.

Puna për ndërtimin e kompetencave kyçe dhe të lëndës ka nisur që në arsimin bazë. Në këtë nivel arsimit nxënësi është pajisur me njohuritë, shkathësitë, vlerat dhe qëndrimet e domosdoshme për jetën, shoqërinë dhe për botën e punës. Në arsimin e mesëm të lartë, nxënësi has sfida të reja dhe përdor aftësitë gjuhësore të fituara gjatë shkollimit për të reaguar në situata të njohura dhe jo të njohura për të si në klasë/shkollë ashtu edhe dhe jashtë saj duke mbajtur qëndrime dhe zhvilluar vlera.

2 KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT LËNDOR “GJUHË E HUAJ E DYTË”

Hartimi i programit lëndor mbështetet në dokumentet kryesore kurrikulare: korniza kurrikulare, kurrikula bërthamë dhe plani mësimor i arsimit të mesëm të lartë (AML).

Programi shoqërohet me udhëzues dhe dokumente të tjera në ndihmë të mësuesve dhe të hartuesve të teksteve mësimore.

Përdoruesit e programit janë mësuesit, autorët e teksteve, specialistët e arsimit dhe fakultetet e mësuesisë.

Mësuesit do ta përdorin programin e gjuhës së huaj për të krijuar një tablo të qartë rreth asaj se çfarë duhet të nxërë nxënësi dhe se si duhet të ndërtojnë mësimdhënien për të pajisur nxënësin me kompetencat kyçe dhe ato të lëndës, si dhe për të përmbushur kërkesat e programit. Ky program i ndihmon mësuesit të reflektojnë mbi praktikën e tyre të mësimdhënies dhe të koordinojnë punën dhe përpjekjet e tyre për të përmbushur nevojat e nxënësit në të kuptuarin e lëndës dhe përdorimin praktik të saj edhe jashtë ambienteve shkollore, pasi mësuesit janë modele të cilat nxënësi ndjek në të ardhmen. Mësuesit do ta përdorin këtë program për të përcaktuar e monitoruar objektivat e vendosura për t'u përmbushur nga nxënësi në klasë, në shkollë si edhe në një raport më të gjerë.

Autorët e teksteve do ta përdorin programin lëndor për të hartuar tekste që janë në funksion të realizimit të tij. Leximi i kujdesshëm i programit për çdo shkallë dhe klasë do t'i ndihmojë ata për të siguruar koherencën dhe për të shmangur ngarkesën e panevojshme.

Shënim : Botuesit në përzgjedhjen e teksteve rekomandohen t'i referohen tabelës së vendosur në fund të programit e cila pasqyron*

përputhjen e niveleve gjuhësore sipas Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët dhe shtrirjen e tyre sipas klasave në sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë.

Specialistët e arsimit mund ta përdorin programin lëndor për qëllime inspektimi, monitorimi, vlerësimi, studimi etj. Vlerësuesit e sistemit arsimor do të mbështeten në këtë program për të parë përmbushjen e standardeve lëndore të përcaktuara për këtë klasë.

Fakultetet e mësuesisë mund ta përdorin programin lëndor për të përshtatur kurrikulat e tyre me qëllim përgatitjen efektive të mësuesve të ardhshëm, si dhe për praktikën pedagogjike të studentëve.

Përfituesit e programit janë: nxënësit, prindërit dhe komuniteti.

Nxënësi përfiton të nxënit progresiv, zbaton shprehinë njohuritë, veprimtaritë, shkathtësitë, qëndrimet dhe vlerat në lëndën përkatëse dhe bëhet përdorues i mirë i gjuhës.

Prindërit dhe komuniteti mund të informohen për kompetencat që duhet të zotërojnë fëmijët e tyre në lëndën e gjuhës së huaj.

Programi lëndor “Gjuhë e huaj e dytë” ka në fokus realizimin e kompetencave kyçe dhe të kompetencave të lëndës. Gjatë punës për përmbushjen e kompetencave kyçe dhe kompetencave të lëndës, nëpërmjet gjuhës së huaj do të realizohen temat ndërkurrikulare, të cilat mundësojnë lidhjen e lëndës me jetën e përditshme, shoqërinë dhe botën e punës. Në program, gjithashtu, përshkruhet lidhja e gjuhës së huaj me fushat e tjera, në mënyrë që formimi i nxënësit të mos jetë fragmentar, por tërësor dhe t’i shërbejë formimit të tij të gjithanshëm.

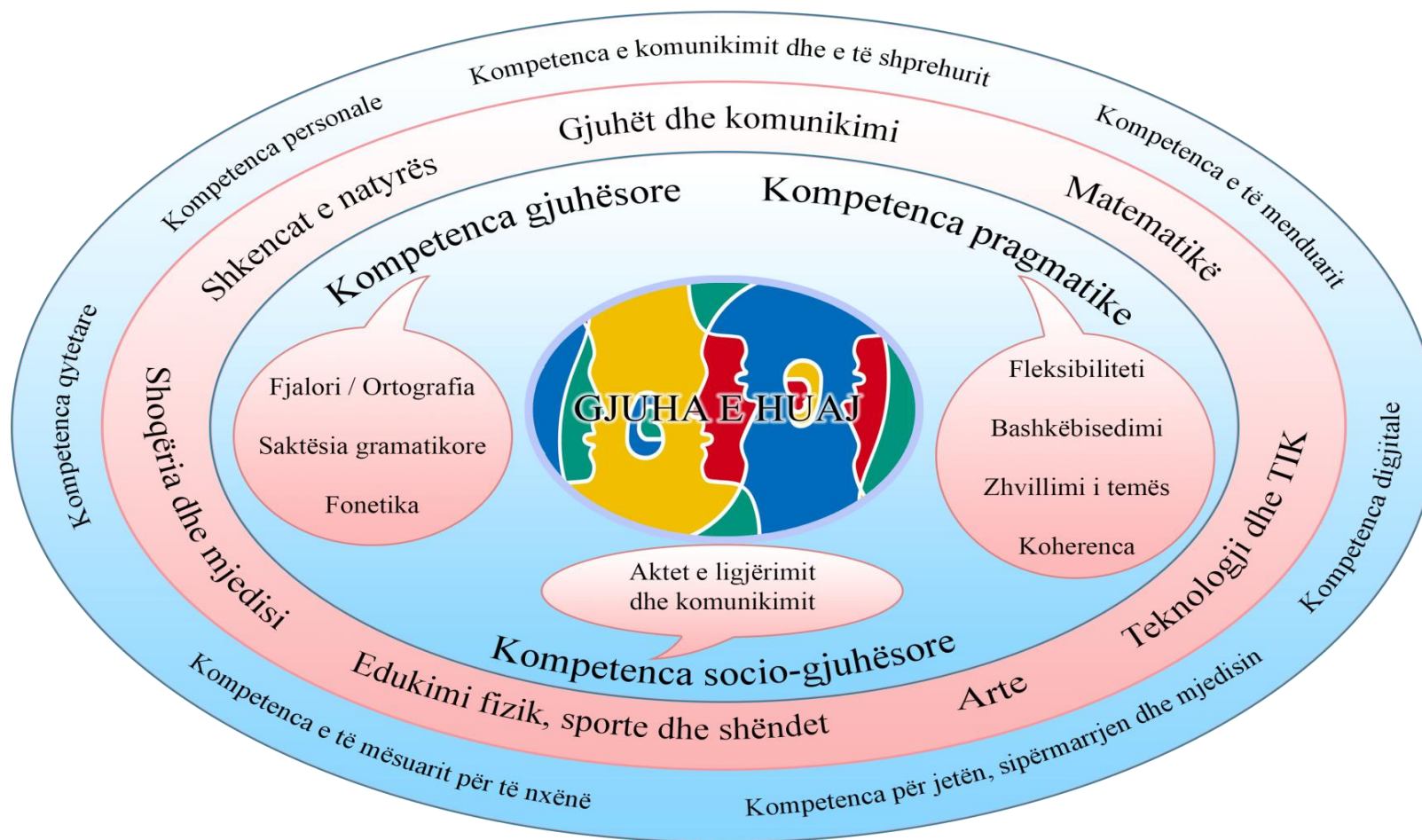
Realizimi i programit në lëndën e gjuhës së huaj mundëson krijimin e një mjedisi të nxëni të përshtatshëm, inkurajues, motivues, gjithëpërfshirës dhe të pasur me material të domosdoshme burimore duke përdorur sa më gjerë dhe në mënyrë efektive TIK.

Në program janë përcaktuar njohuritë, aftësitë, shkathtësitë, vlerat dhe qëndrimet për çdo kompetencë të lëndës si edhe për çdo veprimtari, aftësi dhe shkathtësi gjuhësore që kryen nxënësi për formimin dhe konsolidimin e kompetencave.

Gjithashtu programi i jep mundësinë mësuesit të jetë krijues në punën e tij duke përdorur metodat, strategjitë dhe përjasjet më bashkëkohore në procesin e mësimdhënies, mësimnxënies dhe vlerësimit. Po kështu, në program janë sugjeruar edhe orët mësimore në përqindje për njohuritë që do merren gjatë vitit shkollor.

Diagrami i mëposhtëm paraqet se si programi i gjuhës së huaj është pjesë integrale e Kornizës Kurikulare e cila synon një mësimdhënie me në qendër nxënësin, zhvillimin dhe përgatitjen e tij për t’u bërë anëtar i shoqërisë së dijes.

Diagrami 1: Korniza Konceptuale e Programit Lëndor “Gjuhë e huaj”

2.1 Qëllimet e programit lëndor “Gjuhë e huaj e dytë”

Qëllimet e lëndës së gjuhës së huaj të dytë, në arsimin e mesëm të lartë janë:

- zhvillimi i aftësive për të folur, dëgjuar, lexuar dhe shkruar tekste të llojeve të ndryshme letrare dhe joletrare, si dhe kultivimi nëpërmjet këtyre teksteve i mendimit kritik e krijues;
- përdorimi i gjuhës dhe mjeteve të saj në varësi të situatës dhe qëllimit që kanë nxënësit;
- gjetja, kuptimi, analiza dhe vlerësimi informacioneve;
- respektimi i traditave dhe vlerave të kulturave të ndryshme;
- forcimi i ndërveprimit në situata reale, lidhur me tematikën e trajtuar në situatat mësimore dhe shkëmbimi i informacioneve të detajuara mbi tema që paraqesin interes për nxënësin;
- thellimi i njohurive gjuhësore, perceptuese dhe shprehëse, përmes të cilave nxënësi zgjeron njohuritë për botën dhe, në të njëjtën kohë, formohet intelektualisht;

Programi lëndor “Gjuhë e huaj e dytë” për klasën XI është hartuar në përputhje me Kurrikulën Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar (viti 2000), si dhe në përputhje me Kuadrin e Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët (KPER) dhe synon të arrijë dhe të realizojë standardet e mësimdhënies, mësimnxënies dhe vlerësimit, me qëllim që t’i përgjigjet një shoqërie të hapur sipas kërkesave dhe nevojave që shtrohen përpara mësimin dhe përvetësimin të gjuhës së huaj në vendin tonë. Ky program përfshin njohuritë gjuhësore, ndërlëndore dhe ndërkulturore të përfituara ndër vite.

Lënda e gjuhës së huaj të dytë ka për mision aftësimin dhe orientimin e nxënësit për të vepruar në situata të ndryshme komunikimi në këtë gjuhë. Ajo ka për detyrë të zhvillojë te nxënësi aftësitë e gjuhës gjatë përdorimit të saj dhe ta edukojë atë me të kuptuarin, pranimin dhe vlerësimin e kulturës dhe mënyrës së jetesës së popujve të tjerë. Programi hartohet mbi interesat dhe karakteristikat e grupmoshës dhe ndihmon në zhvillimin intelektual dhe socio-kulturor të nxënësit duke e bërë atë të pavarur dhe të aftë të përballojë të nxënësit gjatë gjithë jetës. Nxënësi, gjithashtu, mëson dhe bindet se gjuha e huaj, si një subjekt aftësisht dhe komunikimi, kërkon kohë dhe praktika

të shumëllojshme komunikimi për t'u përvetësuar. Si lëndë akademike, gjuha e huaj e dytë është një lëndë kulturash dhe aftësish.

Referuar Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët, niveli gjuhësor në klasën XI të AML është A2.

Më poshtë jepet përshkrimi i nivelit A2 sipas shkallës globale:

A 2	Mund të kuptojë fjali dhe shprehje të përditshme që lidhen me fusha të nevojës më të domosdoshme si p.sh: informacion bazë rreth tij dhe familjes, në dyqan, gjeografia e vendit, puna/ët që bën. Mund të komunikojë për detyra të thjeshta dhe rutinë që kërkojnë shkëmbim informacioni të drejtpërdrejtë për çështje të njohura dhe të përditshme. Mund të përshkruajë me terma të thjeshta aspekte të formimit të tij/saj, mjedisit rrethues dhe çështje të fushave me interes/nevojë të drejtpërdrejtë.
------------	---

Sipas Tabelës së përshkruesve të përgjithshëm, në këtë nivel nxënësi njihet si përdorues i nivelit mesatar ose “mbijetesa gjuhësore”.

Nxënësi konsolidon bazat e gjuhës që janë të domosdoshme për komunikim, të cilat janë përfutur në nivelet e mëparshme duke demonstruar njohuri, aftësi, qëndrime mbi marrëdhëniet komunikative dhe kulturore në situata të thjeshta, të njohura më parë për të plotësuar nevoja konkrete. Nxënësi prezanton dhe ndërvepron me të tjerët për realizimin e detyrave të dhëna me tema rreth familjes, shkollës dhe shoqërisë, si edhe për kulturën e vendeve të ndryshme duke u ndihmuar nga mësuesi për realizimin me sukses të këtyre detyrave. Nëpërmjet situatave të ndryshme, tërheqëse për moshën, realizohet zhvillimi i gjithanshëm i nxënësit në aspektin njohës, gjuhësor, emocional dhe kulturor.

Nxënësi në fund të këtij niveli kupton fjali dhe shprehje të përdorura shpesh në lidhje me fusha që kanë përparësi imediate, (si informacione personale ose familjare të thjeshta, blerje, mjedisi më i afërt, etj komunikon gjatë kryerjes së detyrave të thjeshta, të zakonshme që kërkojnë një shkëmbim të thjeshtë informacionesh të thjeshta e të drejtpërdrejta, mbi tema të njohura dhe të zakonshme. Ai mund të përshkruajë me mjete të thjeshta formimin e tij, mjedisin përreth tij dhe të përmendë tema që u përkasin nevojave të tij imediate. Për sa ju përket strukturave gramatikore të fjalisë nxënësi i pasuron duke shtuar përcaktorë, rrethanorë dhe kundrinorë.

Interesat dhe tematikat në këtë program do të jenë të ndryshme, pasi shkalla e ndërgjegjësimit të nxënësit për domosdoshmërinë e mësimit të gjuhës së huaj është më e lartë dhe mësimi i gjuhëve të huaja lidhet me problemet e formimit e të ardhmes së tij si qytetar evropian. Zotërimi i

mirë i gjuhës së huaj ndihmon në zgjerimin e dijeve në fusha të tjera. Përvetësimi i gjuhës së huaj kontribuon jo vetëm në pasurimin dhe në lulëzimin e individualitetit të nxënësit, por edhe në ndërtimin e qëndrimeve dhe të sjelljeve etike që i shërbejnë komunitetit dhe krijimit të një qytetari të ri evropian.

2.2 Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë”

Realizimi i kompetencave kyçe të Kornizës Kurrikulare gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të lidhë kompetencat kyçe me kompetencat e fushës dhe të lëndës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë metodat, teknikat dhe mjetet e përshtatshme didaktike për realizimin e çdo kompetence dhe rezultati të të nxënit. *Kompetenca përcaktohet si harmonizim i njohurive, shkathtësive, vlerave dhe qëndrimeve për të trajtuar plotësisht situatat e kontekstit.* Kur nxënësi përmbush kompetencat gjuhësore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe. P.sh., gjatë prezantimeve të ndryshme në orët mësimore të kompetencës së të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar, nxënësi përdor edhe mjetet e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit dhe realizon kështu edhe kompetencën digjitale. Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës ku bën pjesë lënda e gjuhës së huaj, pasqyrojnë të njëjtën qasje me rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe në këndvështrimin e domosdoshmërisë së tyre në jetë, shoqëri dhe punë.

Gjithashtu e parë në kontekstin e anasjelltë nxënësi ndihmohet nga kompetencat kyçe për të përmbushur sa më mirë kompetencat specifike të lëndës dhe për të realizuar veprimtaritë gjuhësore. Si p.sh kur nxënësi lexon një tekst ai nuk bazohet vetëm tek kompetenca gjuhësore por edhe tek kompetenca e të menduarit ose ajo qytetare bazuar në llojin e tekstit që lexon, ose nëse nxënësi lexon një tekst si pjesë e një programi të të mësuarit ai bazohet te kompetenca e të mësuarit për të nxënë.

Një tjetër shembull do të ishte edhe zhvillimi i një projekti gjatë orës mësimore. Nëse nxënësi bën një projekt si temë mësimore në këtë rast ai jo vetëm zhvillon kompetencat e tij gjuhësore, por gjithashtu kompetencat digjitale dhe qytetare, në varësi të tematikës që ai shtjellon.

Përqasja e adoptuar nga Kuadri i Përbashkët Evropian i Referencave për Gjuhët (KPER) është e orientuar drejt veprimit pasi përdoruesi i gjuhës ose nxënësi konsiderohet si “aktor shoqëror” d.m.th. pjesëtar i shoqërisë i cili ka detyra për të përmbushur (të cilat nuk janë vetëm gjuhësore) në rrethana dhe në një mjedis të caktuar dhe brenda një fushe të caktuar veprimi. Komunikimi realizohet nëpërmjet aktiviteteve gjuhësore të

cilat janë pjesë e një konteksti më të gjerë shoqëror që ju jep atyre kuptim të plotë. Përjasja vepruese merr gjithashtu parasysh burimet njohëse, emocionale, të vullnetshme si edhe tërësinë e aftësive që zotëron dhe vë në jetë çdo individ si një aktor shoqëror.

Në bazë të kësaj përjasjeje çdo formë përdorimi dhe nxënieje e një gjuhe mund të përkufizohet si më poshtë.

Përdorimi i një gjuhe, duke përfshirë edhe nxënien e saj, përfshin veprime të kryera nga njerëzit, të cilët si individë dhe si aktorë shoqërorë zhvillojnë një numër kompetencash kyçe dhe në veçanti kompetencën e komunikimit gjuhësor. Nxënësi vë në zbatim kompetencat që zotëron në kontekste dhe kushte të ndryshme dhe kalon vështirësitë për t'u përfshirë në veprimtari gjuhësore të cilat përfshijnë proceset gjuhësore që mundësojnë kuptimin dhe prodhimin e teksteve që lidhen me tema dhe fusha specifike duke mobilizuar strategjitë më të përshtatshme për përmbushjen e detyrave që duhen realizuar. Monitorimi i këtyre veprimeve nga vetë nxënësi çon në përforsimin ose përmirësimin e kompetencave. Kjo përjasje ilustron në figurën e mëposhtme.

Figura 1: Të mësuarit dhe përdorimi i gjuhës së huaj

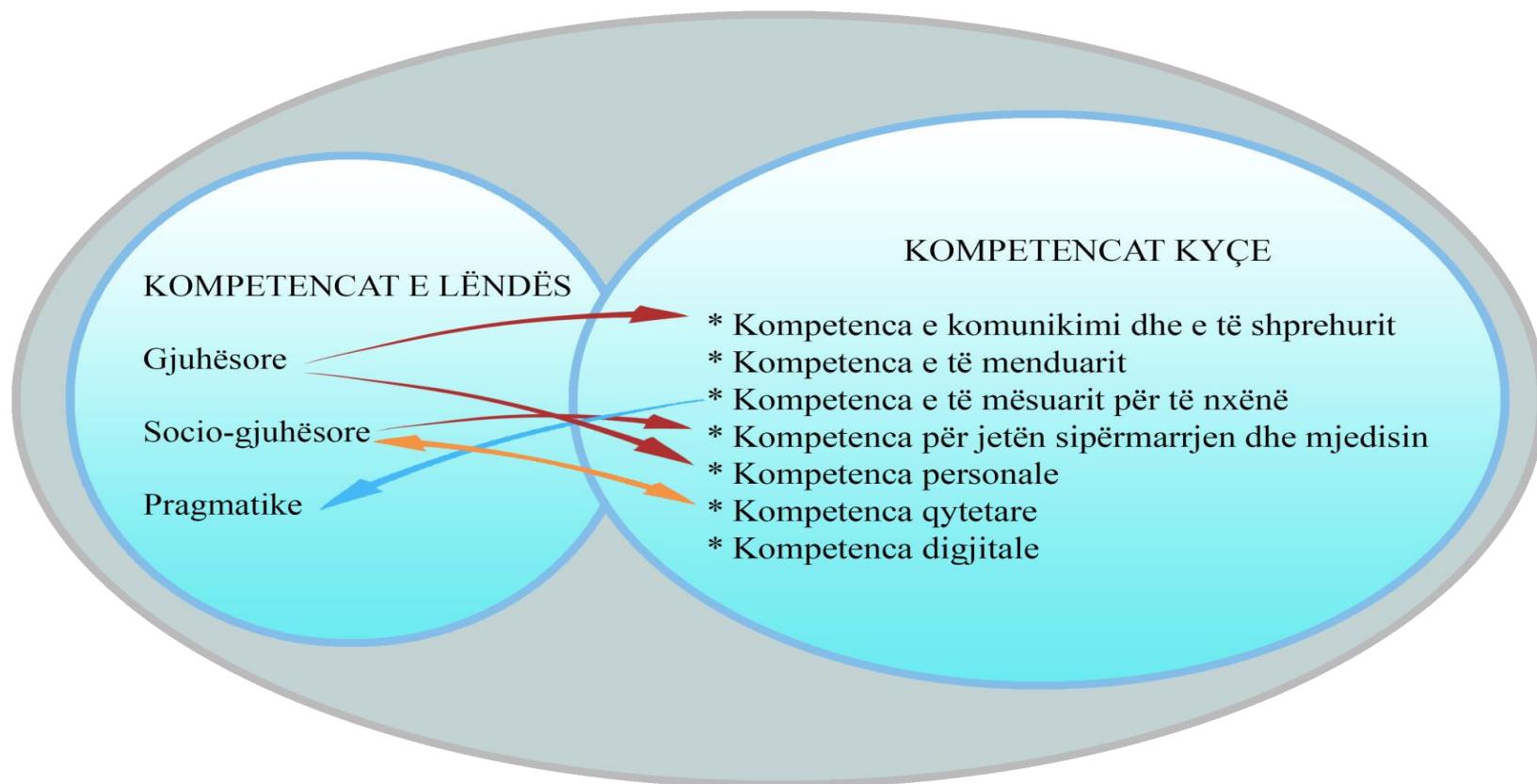
Kompetencat kyçe nuk lidhen vetëm me gjuhën por kanë të bëjnë me çdo lloj veprimtarie duke përfshirë edhe ato gjuhësoret.

Më konkretisht, për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës mësuesi ndjek këto hapa:

- përzgjedh rezultatin/et e të nxënit për kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën dhe klasën përkatëse;
- përzgjedh rezultatin/et e të nxënit për kompetencat specifike të lëndës që synon të arrijë nxënësi në shkallën dhe klasën përkatëse;
- përshtat rezultatin/et e të nxënit për çdo fushë veprimtarie dhe mënyre të marrjes së gjuhës (me shkrim dhe me gojë): **marrja e informacionit** (të lexuarit,të dëgjuarit), **ndërveprimi** (të folurit ndërveprues,të shkruarit ndërveprues), **produkti** (produkti i të folurit,produkti i të shkruarit) dhe **ndërhyrja** (përmbledhja, interpretimi, perifrazimi, përkthimi etj);
- përzgjedh përmbajtjen/et mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizon rezultatet e të nxënit;
- planifikon mësimdhënien duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t’i arrijë rezultatet e të nxënit brenda vitit shkollor;
- kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënit për vit mësimor dhe shkallë për fushën “Gjuhët dhe komunikimi”.

Diagrami i mëposhtëm konkretizon lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës të cilat së bashku i ofrojnë nxënësit informacionin në mënyrë efikase dhe bëjnë që nxënësi të përforcojë hap pas hapi arritjet e tij për të lexuar, shkruar dhe komunikuar duke i bërë funksionale dhe të qëndrueshme aspekte të ndryshme të informacionit, kulturës, shkencës dhe teknologjisë.

Diagrami 2: Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës “Gjuhë e huaj”

2.3 Rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës “Gjuhë e huaj e dytë”

Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit

Nxënësi:

- diskuton në grup duke përdorur një gjuhë të thjeshtë në jo më shumë se 5 minuta, duke dhënë dhe duke marrë informacion për një temë të caktuar të interesave të tij;
- transmeton me një gjuhë të thjeshtë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete në formë tekstesh të shkurtra;
- lexon me një farë sigurie një tekst të njohur në gjuhë të huaj, të përbërë prej një ose dy paragrafë, duke përkthyer disa fjali në gjuhën amtare;
- shkruan një tekst në gjuhë të huaj për një temë nga jeta e përditshme, me një – dy paragrafë, duke përdorur një gjuhë të thjeshtë dhe me fjalor të kufizuar, pastaj e prezanton para të tjerëve me shqiptim të drejtë;
- përshkruan me gojë me një farë sigurie dhe me shkrim një ngjarje nga jeta e përditshme duke ruajtur rrjedhën lineare të saj;
- përdor TIK-un për kryerjen e detyrave shkollore si p.sh: gjetjen e një informacion të thjeshtë.

Kompetenca e të menduarit

Nxënësi:

- përzgjedh informacionin nga burime të ndryshme në bazë të një kriteri të caktuar për një temë konkrete dhe e përdor për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre;
- identifikon ngjashmëritë dhe dallimet e dukshme mes punimeve nga autorë të ndryshëm (p.sh., artikull gazete, pikturë etj.) ;
- përpunon idenë e vet në një projekt me shkrim për një çështje të njohur për të duke propozuar me gjuhë të thjeshtë qëllimin, aktivitetet kryesore, afatet, vendin, personat, materialet dhe mjetet e nevojshme për kryerjen e tyre;
- përshkruan me gjuhë të thjeshtë hapat konkretë, të cilët çojnë në përfundimin e një detyre/aktiviteti, në zgjidhjen e një problemi, të ndonjë punimi në klasë/shkollë.

Kompetenca e të nxënit

Nxënësi:

- regjistron në formë të shkruar, grafike, etj., informacionin/faktet për një temë të njohur për të;
- shfrytëzon në mënyrë efektive përvojat paraprake gjatë zgjidhjes së situatave të ndryshme në jetën e përditshme apo gjatë kryerjes së ndonjë detyre, aktiviteti në gjuhë të huaj;
- shfrytëzon në mënyrë efikase fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informative apo burime të tjera për zhvillimin e një ideje /projekti me bazë klase/shkolle ose jashtë saj;
- përshkruan dhe ndan përvojat me të tjerët për mënyrat më praktike të shfrytëzimit të përvojave paraprake në arritjen e dijeve të reja;
- paraqet me gjuhë të thjeshtë dhe në mënyrë lineare idetë personale para të tjerëve për mënyrën e zhvillimit të një aktiviteti të caktuar, duke dhënë mendime të qarta, por me një fjalor të kufizuar;
- shfrytëzon në mënyrë të efektshme teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë duke klasifikuar informacionin e njohur nga ai i panjohur, si dhe atë që është i paqartë;
- bën pyetje dhe shfaq mendimet e tij për zgjidhjen e një problemi apo detyre të një teme të caktuar;
- përdor elementet e portofolit personal për vetëvlerësimin dhe identifikimin e anëve të forta, i shfrytëzon ato për përparimin në mësimet dhe për orientimin për karrierë;
- shfrytëzon, në mënyrë të pavarur dhe efektive, teknologjinë e informacionit dhe burimet e tjera të informimit për të mbledhur materiale për zgjidhjen e një problemi apo detyre të caktuar, të cilat më pas i klasifikon dhe i riprodhon para të tjerëve përmes TIK-ut dhe ndonjë forme tjetër të shprehjes.

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Nxënësi:

- përgatit një prezantim të thjeshtë dhe faktik për veten me shkrim ose me gojë para të tjerëve, duke vënë theksin te aftësitë, dëshirat, dhe

mundësitë, demonstroi shprehësi organizative në punët individuale dhe në grup përmes situatave reale në detyrat e veçanta mësimore ose në veprimtari për jetën, për punën dhe për mjedisin, duke menaxhuar potencialin individual dhe atë të grupit;

- organizon një projekt me faza të menaxhuara mirë (individualisht ose në grup) duke shkëmbyer, konsultuar dhe informuar të tjerët, si dhe duke identifikuar dhe duke vlerësuar burimet njerëzore, materiale dhe informative, në përputhje me rezultatet e pritshme;
- merr pjesë në aktivitete të ndryshme në nivel klase, shkolle dhe më gjerë (p.sh., konkurse, gara sportive, aktivitete kulturore dhe muzikore etj.), diskuton me të tjerët për rezultatet e arritura dhe për procesin e organizimit, si dhe jep argumente të ndryshme shprehëse se si të rritet pjesëmarrja në aktivitete dhe se si të përmirësohet procesi i organizimit të tyre;
- përdor materiale, burime të ndryshme informimi dhe teknologjinë në shkollë dhe në jetën e përditshme si ndihmë për përparimin në mësim;
- identifikon burime të ndryshme informacioni për arsimim dhe orientim profesional, si dhe zhvillon një plan individual për zhvillimin e karrierës së tij;
- diskuton me një fjalor të thjeshtë për mënyrën e sjelljes së nxënësve në klasë, në shkollë dhe mjedise të tjera në një situatë të caktuar, duke prezantuar idetë nëpërmjet shembujve konkretë nga jeta e përditshme.

Kompetenca personale

Nxënësi:

- identifikon përparësitë dhe dobësitë personale, duke i evidentuar masat përmes të cilave synon të mbështesë zhvillimin personal, në përparësitë që ka dhe masat përmes të cilave synon të përmirësojë dobësitë personale;
- merr pjesë aktivisht në lojëra, debate apo në veprimtari të tjera në klasë dhe në mënyrë konstruktive menaxhon emocionet e veta;
- bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) drejt arritjes së një qëllimi të përbashkët. (projekti/ aktiviteti në bazë klase /shkolle apo jashtë saj);
- ilustron me shembuj para të tjerëve, modelet dhe praktikatat e sjelljeve që reflektojnë mënyrat e mbrojtjes dhe të kultivimit të kulturës së

vet, vlerave, besimeve dhe kulturave të të tjerëve në mjedisin ku jeton dhe me gjerë;

- analizon veprimet e veta dhe të kolegëve gjatë një situatë konflikti, duke propozuar alternativa për zgjidhje të drejtë e pa pasoja duke ndarë përvojat, mendimet dhe ndjenjat me anëtarët e grupit;
- gjykon mënyrën e komunikimit, të sjelljeve dhe të qëndrimeve që nxisin konflikte ndërpersonale në klasë, në shkollë apo në shoqëri, duke vënë theksin në faktorët që kanë ndikuar në shfaqjen e saj dhe jep shembuj të menaxhimit dhe të zgjidhjes së konflikteve ndërpersonale në mënyrë konstruktive.

Kompetenca qytetare

Nxënësi:

- shpreh mendimin duke kërkuar paraprakisht leje nga grupi, respekton mendimin e secilit anëtar të grupit duke i dëgjuar në mënyrë aktive, vendos duke bashkëpunuar me të gjithë anëtarët, për mënyrat që çojnë drejt përfundimit të një aktiviteti të caktuar;
- demonstroi veprime të ndryshme që shprehin tolerancë, respekt dhe qëndrim të hapur ndaj dallimeve në komunitetin ku jeton (në klasë, në shkollë, në lagje dhe me gjerë) dhe i shpjegon ato në një debat me të tjerët;
- përgatit në grup një aktivitet dhe drejton forma të ndryshme të diskutimit për pjesëmarrjen e qytetarëve në proceset e vendimmarrjes demokratike dhe tregon tolerancë dhe respekt për pyetjet dhe komentet e të tjerëve;
- praktikon të drejtat dhe detyrimet si qytetar në situata konkrete të jetës së përditshme, në klasë, shkollë, komunitet ose gjatë diskutimit dhe respektimit të mendimit të tjetrit;
- reagon ndaj personave të cilët shkelin, cenojnë ose mohojnë të drejtat e të tjerëve si dhe arsyeton pasojat e këtyre veprimeve për individin, grupin dhe komunitetin;
- diskuton me të tjerët dhe paraqet interesin personal për çështje publike, shoqërore, historike, natyrore etj., si dhe jep propozime për zgjidhjen e ndonjë problemi në komunitet e më gjerë, në një fushë të caktuar;
- demonstroi me sjelljen e tij, me detyra, projekte dhe prezantime shembuj të mbrojtjes së mjedisit natyror dhe propozon alternativa se si

të gjithë qytetarët mund të kontribuojnë në mënyra të ndryshme për këtë proces;

- përshkruan dhe shpjegon të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e pjesëtarëve të grupit, dallon rastet kur hyjnë në konflikt me njëri-tjetrin dhe paraqet alternativa të zgjidhjes së tyre.

Kompetenca digjitale

Nxënësi:

- përdor TIK-un për të lehtësuar procesin e të nxënit dhe për të rritur efektivitetin në mësimnxënie;
- përdor mjetet digjitale dhe mjediset informative duke përfshirë komunikimet në distancë për zhvillimin e njohurive;
- bashkëpunon me moshatarët e tij duke përdorur mjetet digjitale për të identifikuar, përshkruar dhe demonstruar tema mësimore nëpërmjet pjesëve të filmuara apo të animuara, për të trajtuar tema mësimore, për të zgjidhur çështje dhe probleme që mund të lindin në shkollë dhe jashtë saj;
- zhvillon aftësitë krijuese, duke zbatuar njohuritë e marra në shkencën kompjuterike dhe mediet digjitale;
- diskuton për avantazhet dhe disavantazhet e përdorimit të teknologjive në jetën e individit, shoqërisë apo komunitetit.

2.4 Lidhja e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë” me temat ndërkurrikulare

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Ato integrojnë fushat e të nxënës, të cilat ndihmojnë nxënësin të interpretojë botën dhe të lidhë dijet e marra në shkollë me jetën dhe interesat e tij. Në Kornizën Kurrikulare dhe në Kurrikulën Bërthamë të AML janë përcaktuar temat ndërkurrikulare, të cilat janë:

- Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave.
- Të drejtat e njeriut.
- Vendimmarrja morale.
- Zhvillimi i qëndrueshëm.
- Mjedisi.
- Ndërvarësia.
- Bashkëjetesa paqësore.

Gjuha e huaj zhvillon te nxënësi njohjen e vlerësimin e kulturës dhe traditës botërore dhe kultivon identitetin dhe krenarinë kombëtare. Tema si: të drejtat e njeriut, vendimmarrja morale, mjedisi, zhvillimi i qëndrueshëm etj. mund të realizohen gjatë orëve mësimore ku mësuesi mund të krijojë situata të të nxënës gjatë të cilave nxënësi shpreh në forma të ndryshme (poezi të shkurtra, tregime dhe krijime të tjera me tematikë çështjet e mësipërme) mendimet e tij të shprehur me gjuhë të thjeshtë dhe me shembuj nga jeta e përditshme.

Punët në grupe dhe projektet që zhvillohen në lëndën e gjuhës së huaj, ndihmojnë në krijimin e aftësive të nxënësit për të jetuar në mënyrë paqësore me të tjerët, me natyrën dhe për të promovuar detyrat dhe të drejtat e individit në një shoqëri të lirë dhe demokratike si dhe për të promovuar historinë e kulturën e kombit të tij dhe të vendit gjuhën e të cilit mëson.

2.5 Lidhja e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë” me fushat e tjera kurrikulare

Programi lëndor “Gjuhë e huaj e dytë” mbështetet në integrimin ndërlëndor. Gjuha e huaj e pajis nxënësin me njohuri, aftësi dhe shkathtësitë që sigurojnë suksesin e tij edhe në fushat dhe lëndët e tjera. Kompetencat gjuhësore janë kompetenca që ndihmojnë nxënësin në procesin e të nxënies në të gjitha fushat kurrikulare. Konceptet e njohuritë gjuhësore trajtohen e mësohen më mirë në kontekste të caktuara kuptimore dhe ligjërimore, të cilat lidhen ngushtë me fusha tematike të parashtruara në programin e gjuhës së huaj dhe të trajtuara në lëndët e tjera.

Nxënësi zgjeron fjalorin dhe zhvillon aftësinë e të shprehurit qartë me shkrim dhe me gojë në fushat e tjera.

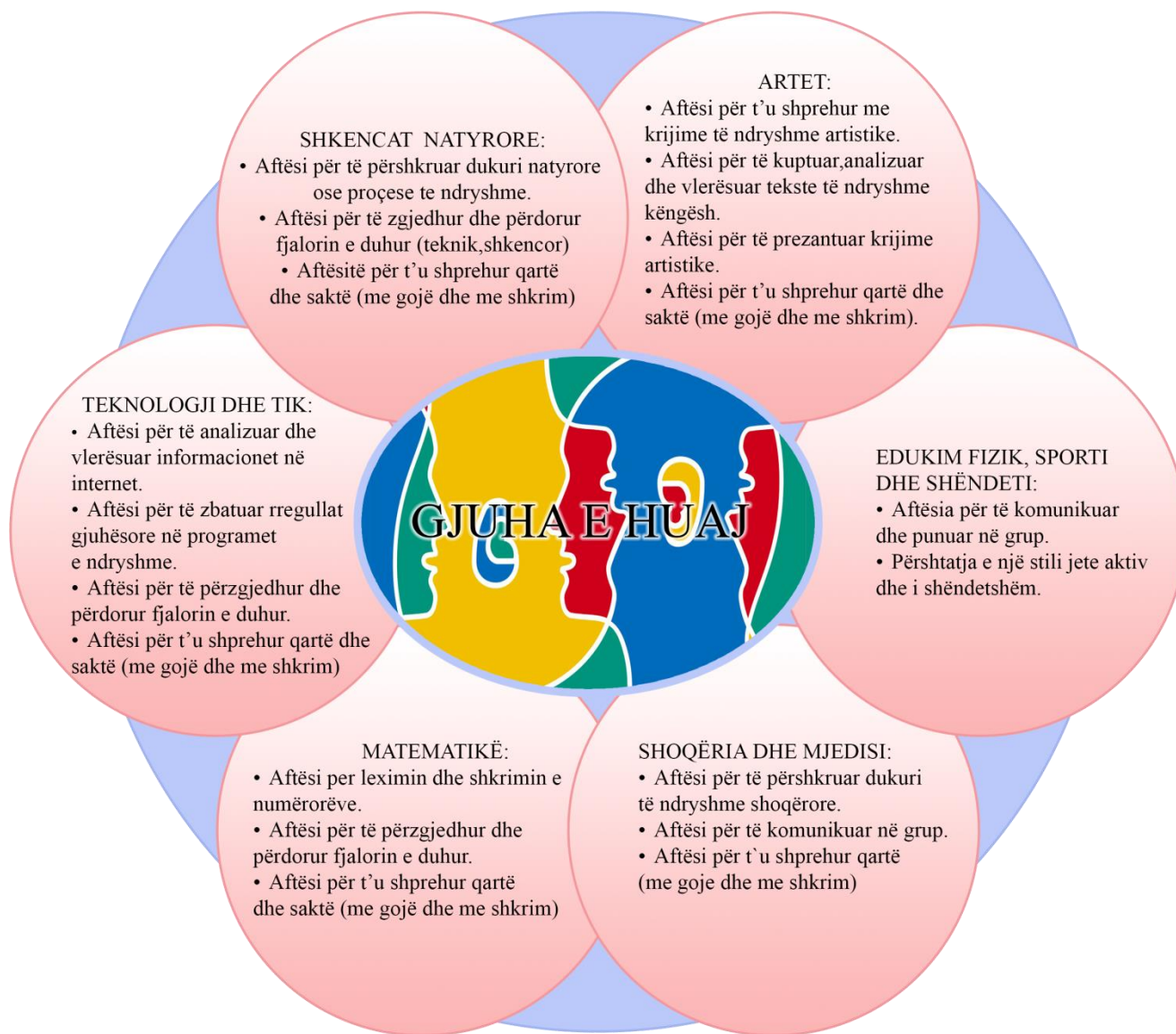
Gjuha e huaj mundëson nxënësin që të kuptojë dhe analizojë tekste ose mesazhe të ndryshme. Duke lexuar tekste të fushave të ndryshme (gjeografi, qytetari etj) nxënësi zgjeron njohuritë për atë fushë. Leximi dhe analiza e teksteve letrare ndikon në të kuptuarin e ngjarjeve dhe figurave historike si dhe të vlerave shoqërore. Me fushën shoqëria dhe mjedisi janë të lidhura tema si: miqësia, marrëdhëniet familjare, marrëdhëniet në shkollë, koha e lirë, festat etj.

Duke përvetësuar aktet dhe funksionet gjuhësore nxënësi mëson si të komunikojnë me të tjerët në mënyrë korrekte dhe gramatike të saktë.

Gjithashtu përvetësimi i mirë i gjuhës së huaj ndihmon nxënësin të zhvillojë më tej punën e tij kërkimore në fushat e tij të interesit (histori,shkenca, matematikë etj) pasi shumë materiale gjenden në gjuhë të huaj. Integrimi i lëndëve të tjera në gjuhën e huaj ndihmon jo vetëm në lidhjen ndërlëndore por edhe në pasurimin e një leksiku më specifik dhe përdorimin e tij. Lidhja me *shkenca natyrore* p.sh. matematikës dhe gjuhës së huaj shprehet në mësimin numrave, veprimeve matematikore (mbledhja e zbritja, shumëzimi dhe pjesëtimi).

Në lëndën e biologjisë, lidhja bëhet e qartë duke trajtuar tema, si: pjesët e trupit, ushqyerja, shëndeti, mjedisi. Me artet janë të lidhura ngushtë temat mbi sportin, muzikën, modën, pikturën etj. Lidhja me lëndën e TIK-ut, përmes së cilës nxënësi aftësohet të përdorë internetin, e-mail-in, programe të ndryshme, platforma digjitale, aplikacione etj, ndihmon atë të eksplorojë të rejtat mbi botën që po studion, të prezantojë sa më bukur dhe në mënyrë logjike idetë dhe opinionet e tij dhe të marrë informacion në kohë reale. Më konkretisht, kjo lidhje jepet në diagramin e mëposhtme.

Diagrami 3: Lidhja e lëndës “Gjuhë e huaj” me fushat e tjera kurrikulare

2.6 Kompetencat e lëndës “Gjuhë e huaj e dytë”

Kompetencat e komunikimit gjuhësor janë ato të cilat e fuqizojnë një person të veprojë duke përdorur specifikiisht mjetet dhe mënyrat gjuhësore.

Për të realizuar qëllimet komunikuese, nxënësi mobilizon të gjitha kapacitetet e tij dhe i kombinon ato me kompetencën e komunikimit gjuhësor. Kompetenca e komunikimit gjuhësor është një sintezë e njohurive të parimeve bazë gramatikore, e njohurive se si gjuha përdoret në ambiente shoqërore për të kryer funksionin komunikues dhe e njohurive se si funksionet komunikuese kombinohen me parimet e ligjërimit.

Përshkrimi i kompetencave të lëndës

Kompetenca e komunikimit gjuhësor përbëhet nga kompetencat e mëposhtme:

Kompetenca gjuhësore nënkupton përvetësimin e rregullave gramatikore, semantike, fonetike, ortografike si dhe pasurimin e fjalorit.

Kompetenca socio-gjuhësore ka të bëjë me dimensionin shoqëror të gjuhës dhe i referohet të mësuarit të akteve të ndryshme të ligjërimit dhe komunikimit në kontekste të ndryshme shoqërore. Këto kontekste kanë të bëjnë me statusin shoqëror, gjininë, moshën e nxënësit si dhe me faktorë të tjerë që influencojnë në stilin dhe regjistrat e gjuhës. Zhvillimi i kësaj kompetence është shumë i rëndësishëm pasi në situata të ndryshme duhen përdorur lloje të ndryshme shprehjesh si edhe duhen mbajtur qëndrime, besime, vlera dhe pikëpamje të ndryshme.

Kompetenca pragmatike ka të bëjë me njohjen e rregullave dhe parimeve sipas të cilave mesazhi komunikues organizohet dhe strukturohet (zhvillimi i temës, lidhja logjike e ideve, koherenca e mendimeve) dhe realizimin e funksioneve komunikuese (kërkimi i informacionit, dhënia e këshillës, kërkimi për ndihmë, rënia dakord, përshëndetjet etj).

Dy faktorë cilësorë të cilët përcaktojnë suksesin e nxënësit në realizimin e funksioneve komunikuese janë:

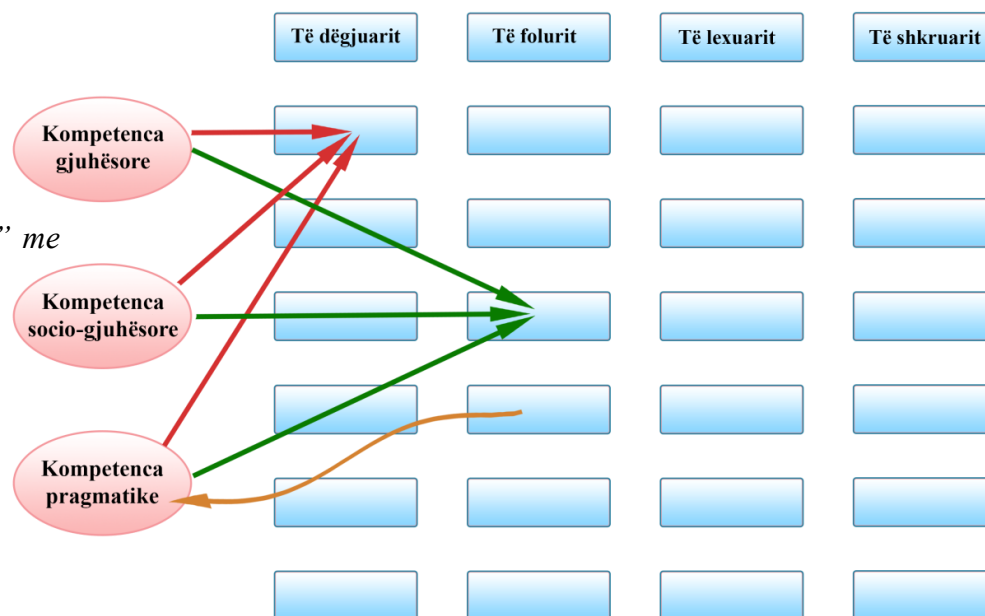
- a. Rrjedhshmëria
- b. Saktësia e të shprehurit

Duke u bazuar tek kompetencat kyçe dhe ato të komunikimit gjuhësor, nxënësi përdor aftësi dhe strategji të përshtatshme për përmbushjen e detyrave në veprimtaritë gjuhësore (me shkrim dhe me gojë): marrja e informacionit (të lexuarit, të dëgjuarit), ndërveprimi (të folurit ndërveprues, të shkruarit ndërveprues), produkti (produkti i të folurit, produkti i të shkruarit) dhe ndërhyrja (përmbledhja, interpretimi,

perifrazimi, përkthimi etj). Kryerja e vazhdueshme e veprimtarive gjuhësore bën që nxënësi të forcojë aftësitë dhe shkathtësitë e **të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit dhe të shkruarit**.

Lidhja midis aftësive, shkathtësive, veprimtarive dhe kompetencave mund të shihet si një lidhje burimore ku nxënësi gjen tek kompetencat mjetet për të realizuar veprimtaritë, por këto të fundit modifikohen dhe shtohen gjatë procesit të komunikimit. Një numër i kufizuar kompetencash i lejon nxënësit të kryejë një numër shumë të madh veprimtarish. Të kuptuarit e këtij dallimi është thelbësor për të bërë të suksesshëm procesin e të mësuarit dhe të nxënimit të gjuhëve.

Përdorimi i gjuhës veçanërisht në ndërveprim me të tjerët lejon përvetësimin e gjuhës, e cila në vetvete përfshin zhvillimin e kompetencave. Të mësuarit e pakontekstualizuar të kompetencave (si p.sh mësimi i rregullave gramatikore) e ndihmon nxënësin, por nuk është i mjaftueshëm për të përdorur gjuhën si një mjet komunikimi.

Diagrami 4: Lidhja e kompetencave të lëndës “Gjuhë e huaj” me veprimtaritë, aftësitë dhe shkathtësitë gjuhësore

2.7 Rezultatet e të nxënit

KOMPETENCAT E LËNDËS		REZULTATET
<p>1. GJUHËSORE</p> <p>Nxënësi prodhon shprehje të shkurtra të përditshme për të plotësuar nevoja të thjeshta konkrete: detaje personale, rutina e përditshme, dëshirat dhe nevojat, kërkesa për informacion. Gjithashtu ai përdor modele fjalish bazë komunikon me shprehje të memorizuara dhe grupe fjalësh rreth njerëzve të tjerë, çfarë bëjnë ata, v endeve etj. Nxënësi ka një repertor të kufizuar të shprehjeve që mban mend rreth situatave që kanë të bëjnë me parashikimet, keqkuptimet që ndodhin në rrethana jo rutinë.</p>	<p>a. Fjalori</p>	Zotëron dhe kontrollon fjalor të mjaftueshëm për të shprehur nevojat bazë të komunikimit dhe për të përballuar nevojat e thjeshta të mbijetesës.
	<p>b. Saktësia gramatikore</p>	Përdor struktura të thjeshta në mënyrë korrekte, por në mënyrë sistematike bën gabime bazë-si p.sh. ka tendencë të ngatërrojë kohët e foljeve dhe harron të bëjë përshtatjet; megjithatë zakonisht është e qartë se çfarë ai/ajo po përpiqet të thotë.
	<p>c. Fonetika</p>	Shqipton në përgjithësi qartë dhe kuptohet, me përjashtim të një aksenti të huaj por ka nevojë për përsëritje të njohurive.
	<p>d. Ortografia</p>	Kopjon fjali rreth temave të përditshme- p.sh. shpjegime sit ë shkrojë diku. Shkruan me saktësi fonetike fjalë të shkurtra që janë pjesë të fjalorit të tij
<p>2. SOCIO-GJUHËSORE</p>	<p>a. Aktet e ligjërimit dhe komunikimit</p>	Menaxhon shkëmbime shumë të shkurtra informacioni shoqëror duke përdorur shprehje të përditshme të mirësjelljes. Mund të bëjë dhe t`ju përgjigjet ftesave, sugjerimeve etj.
<p>3. PRAGMATIKE</p>	<p>a. Fleksibiliteti</p>	Zgjeron shprehjet e mësuara nëpërmjet një kombinimi të thjeshtë të elementëve të tyre.

	b. Pjesëmarrja në bashkëbisedim	Kërkon vëmendje në një bashkëbisedim të thjeshtë. Përdor teknika shumë të thjeshta për të filluar, vazhduar dhe mbyllur një bashkëbisedim.
	c. Zhvillimi i temës	Tregon një histori ose përshkruan diçka duke u bazuar në një listë të thjeshtë çështjesh.
	d. Koherenca	Bashkon grupe fjalësh me lidhëza të thjeshta si “dhe”, “por” dhe “sepse”

Aspektet cilësore të përdorimit të gjuhës së folur për nivelin A 2

	Gama/diapazoni	Saktësia	Rrjedhshmëria	Ndërveprimi	Koherenca/ lidhja logjike
A 2	Përdor modele fjalish bazë, shprehje të mbajtura mend, grupe fjalësh dhe formula të shprehuri për të komunikuar informacion të kufizuar në situata të thjeshta të jetës së përditshme.	Përdor disa struktura të thjeshta, por bën gabime bazë në mënyrë sistematike.	Është i kuptueshëm në fjalitë e shkurtra, megjithatë ndalesat, fillimi i gabuar i një bisede dhe riformulimi i fjalisë janë të dukshme.	Mund t`ju përgjigjet pyetjeve të thjeshta. Mund të tregojë se është duke e ndjekur bisedën por rrallë kupton mjaftueshëm për të vazhduar bisedën.	Mund të lidhë grupe fjalësh me lidhëza të thjeshta si “dhe”, “por” dhe “sepse”.

Për përmbushjen e kompetencave të lëndës të cilat çojnë natyrshëm në forcimin e kompetencave kyçe, nxënësit i duhet të konsolidojë njohuritë dhe konceptet e duhura, të aftësohet në shkathtësitë e fituara dhe të mbajë qëndrime dhe të zhvillojë vlera në situata të ndryshme.

Njohuri dhe koncepte:

1. Formimi kulturor:

- a. Jeta e përditshme (koha e lirë: aktivitetet e moshës, planifikimi i kohës, agjenda, sporti, ushqimet, të dhëna personale, plane personale, jeta në shkollë ,ndjenja personale)*
- b. Jeta shkollore (planifikimi i udhëtimeve me klasën, rregullat në shkollë, mësimi në shkollë)*
- c. Jeta personale dhe shoqërore (probleme të adoleshencës, festat, personaliteti, marrëdhëniet shoqërore, planifikimi i një festë)*
- d. Bota rreth nesh (udhëtimet dhe turizmi, kultura, kujdesia për planetin, mbrojtja e botës së egër, monumentet e kulturës, lagjja dhe komshinjtë, çështje të ambientit, përgjegjësitë shoqërore, natyra)*
- e. Bota e komunikimit (shkenca dhe teknologjia, shpikje dhe zbulime, telefoni, radio, muzika, çështje aktuale)*

2. Formimi gjuhësor:

- a. Gramatika (mbiemrat dhe shkallët e tyre, ndajfoljet e kohës, vendit, frekuencës, emrat e numërueshëm dhe të panumërueshëm, koha e ardhme, emrat foljorë, urdhërorja, koha e shkuar e vazhdueshme, e shkuar e thjeshtë, shprehje foljore të thjeshta, kushtorja 1, parafrjalët e kohës, mënyra joveprorë e tashme e shkuar, ligjërata e drejtë dhe e zhdrejtë)*
- b. Funksionet gjuhësore (prezantimi, të shprehurit e preferencave/kërkesave/ofertave/aprovimit/ mosaprovimit/ qëllimit,dhënia e këshillave/sugjerimeve/ paralajmërimeve/arsyeve, të pyeturit për informacion/ përsëritje/qartësim)*

Aftësi dhe shkathtësi:

Të dëgjuarit

Përshkrimi:

Nxënësi kupton shprehje dhe fjali nëse bëhet fjalë për tema të njohura që kanë lidhje me interesat e tij imediate si p.sh shkollën, kohën e lirë etj, nëse flitet relativisht ngadalë dhe qartë.

Nxënësi:

- kupton shprehje dhe një fjalor shumë të përdorshëm që lidhet me çka i përket personalisht, familjes, shoqërisë;
- kap thelbin e lajmërimeve, të mesazheve të thjeshta dhe të qarta;
- kupton udhëzime të thjeshta se si mund të shkohet nga një vend në tjetrin me transport publik;
- kupton fraza, fjali dhe shprehje që lidhen me fushat e interesit të tyre, informacione për veten, familjen shokët, vendbanimin, klasën, shkollën;
- kupton pjesë të incizuara me kusht që folësi të flasë ngadalë dhe qartë;
- kupton dhe mund të veçojë informacionin thelbësor në një histori të thjeshtë mbi një temë të njohur për të;
- kupton mesazhin në ambiente të ndryshme publike, si në aeroport, supermarket, stacion treni, etj;
- identifikon idenë kryesore të një bisede me temë të njohura si shkolla, argëtimet kur gjuha artikullohet pastër;
- kupton një guidë turistike nëse flitet qartë;
- reagon ndaj një informacioni nga pjesë të incizuara me kusht që folësi të artikulojë materialin ngadalë dhe me gjuhë të qartë;
- identifikon përshkrimin e thjeshtë të një personi apo vendi dhe disa veçorive dalluese.

Të lexuarit:

Përshkrimi:

Nxënësi kupton tekste të shkurtër dhe të thjeshtë të hartuar kryesisht në një gjuhë të përditshme dhe me fjalor të një frekuence të lartë. Mund të kuptojë përshkrimin e ngjarjeve, shprehjen e ndjenjave dhe të urimeve në letra personale.

Nxënësi:

- lexon tekste që përmbajnë fjalë dhe fraza me fjalor të njohur nga fondi bazë i gjuhës së huaj;
- kupton një mesazh të thjeshtë, si sms, e-mail, etj;
- kupton letra personale të thjeshta;
- dallon të dhëna personale në një pyetësor;
- identifikon mesazhe, komente të thjeshta mbi detyrat dhe punën e bërë;
- lexon dhe kupton tekste të thjeshta me gjuhë jo shumë të ngarkuar;
- dallon informacionin bazë dhe disa detaje në një tregim që trajton temë të njohur me fjalor përgjithësisht të trajtuar më parë;
- identifikon mesazhin kyç në njoftime, faqe interneti etj.;
- kupton shenjat dhe lajmërimet në vende publike si p.sh në hotel, restorant, stacion treni etj.;
- identifikon informacionin specifik në broshura dhe artikuj të shkurtër gazetash ku përshkruhen ngjarje;
- kupton udhëzime të thjeshta për përdorimin e pajisjeve të përdorimit të përditshëm si p.sh telefoni, televizori etj.

Të folurit:**Të folurit ndërveprues:****Përshkrimi:**

Nxënësi mund të komunikojë kur i jepen detyra të thjeshta rutinë të cilat kërkojnë një shkëmbim të thjeshtë informacioni mbi tema të njohura për të. Nxënësi mund t`ja dalë mbanë të zhvillojë biseda të shkurtra por rrallë kupton gjithçka thuhet dhe e ka të vështirë të vazhdojë bisedën.

- kupton dhe reagon duke diskutuar mbi veprimtaritë e preferuara, miqtë dhe shkollën me fjali të lidhura saktë dhe thjeshtë;
- përshkruan thjesht dhe shkurt përvoja personale të pushimeve apo veprimtari të ndryshme të ndodhura në të shkuarën;
- diskuton mbi planet me shokët duke sugjeruar alternativa personale;
- merr dhe jep këshilla mbi aspekte të jetës së përditshme si këshilla për të kaluar fundjavën, pushimet verore;
- flet për familjen, miqtë në një diskutim me miqtë e tij;
- diskuton për një eveniment kulturor;
- pyet dhe kërkon sende që i nevojiten për të kryer një punë;
- pyet dhe u përgjigjet pyetjeve për veten, familjen, shkollën dhe vendbanimin;
- pyet dhe shpjegon funksionin e një objekti;
- bën dhe pranon një ftesë/sugjerim;
- përdor shprehjet e mirësjelljes në një komunikim;
- pyet dhe jep udhëzime të thjeshta për t`u orientuar në rrugë;
- pyet dhe përgjigjet në një intervistë të thjeshtë.

Produkti i të folurit:**Përshkrimi:**

Nxënësi përshkruan thjeshtë njerëz, vende, objekte, jetën e përditshme, dëshirat etj, me shprehje dhe fjali të thjeshta të lidhura në mënyrë lineare.

- përshkruan familjen e tij, kushtet e jetesës, shkollën, njerëz, vende me fjali të thjeshta;
- shpjegon se çfarë i pëlqen dhe çfarë jo;
- përdor gjuhë të thjeshtë përshkruese për të krahasuar dy objekte;
- bën një lajmërim të shkurtër të mësuar përmendësh;
- prezanton shumë shkurt një temë të njohur për të.

Të shkruarit:

Përshkrimi:

Nxënësi shkruan tekste të shkurtër dhe letra personale mbi tema të jetës së përditshme. Nxënësi përdor fjali dhe shprehje të thjeshta të lidhura me lidhëzat “dhe”, “por”, “sepse”.

- shkruan një mesazh ose një letër të thjeshtë duke përdorur formula mirësjelljeje.
- përshkruan në një letër personale familjen, vendin ku banon, kohën dhe me se merret.
- përshkruan me gjuhë të thjeshtë një person duke dhënë detaje për veshjen, karakterin, etj;
- përshkruan me shkrim itinerarin e një udhëtimi;
- shkruan një recetë gatimi;
- përshkruan shokë, miq, të afërm, personazhe, objekte, sende e kafshë të dashura për të.
- përshkruan thjeshtë atë që dëshiron të bëjë në një të ardhme të afërt ose të largët si: shkollën që dëshiron të ndjekë, profesionin që do të ushtrojë, etj.
- përshkruan thjeshtë njerëzit, vendin, punën, studimet, etj.
- përshkruan thjeshtë atë që i ka ndodhur në një të shkuar të largët ose të afërt.

Vlera dhe qëndrime

Nxënësi:

- shfaq sjellje të përshtatshme gjatë të dëgjuarit si p.sh: ndjek me vëmendje tekstin që dëgjon;
- nuk e ndërpret tjetrin, kur është duke folur;
- shpreh pëlqim dhe interes, keqardhje ndaj asaj që dëgjon, duke reaguar me veprime;
- respekton mendimin e bashkëbiseduesit duke e dëgjuar me vëmendje;
- përzgjedh fjalorin e duhur gjatë të folurit;
- nuk fyen të tjerët;
- përdor fjalët dhe shprehjet e mirësjelljes;
- respekton bashkëfolësit pa dallime gjinie, besimi, ideje;
- respekton bashkëfolësin, audiencën me fjalë dhe qëndrime;
- respekton përpjekjet personale dhe ato në grup;
- demonstroi bashkëpunim dhe qëndrim etik gjatë punës në grup dhe në diskutime;
- demonstroi besim dhe vullnet në arritjen e rezultateve;
- vlerëson burime të ndryshme informacioni.

Për të kryer detyrat që i jepen nxënësi duhet të përfshihet në veprimtari të shumta gjuhësore dhe të përdorë strategji komunikuese. Strategjitë konsiderohen si nyje lidhëse midis burimeve të nxënësit (kompetencat) dhe se çfarë ai mund të bëjë me ato (veprimtari të komunikuese).

Shumica e situatave përfshijnë llojshmëri veprimtarish dhe përdorim të më shumë se një aftësie ose shkathtësie. Për shembull në një orë mësimi , një nxënësi i kërkohet të dëgjojë shpjegimin e mësuesit, të lexojë një tekst me zë ose në heshtje, të ndërveprojë me nxënësit e tjerë në grup, të

shkruajë një ushtrim ose ese madje edhe të perifrazojë, shpjegojë etj. Strategjitë janë mjeti që nxënësi përdor për të mobilizuar dhe balancuar të gjitha burimet e tij, të aktivizojë të gjitha aftësitë e tij për të përmbushur plotësisht dhe me sukses detyrat që i jepen.

2.8 Ndarja e orëve mësimore

Në tabelën e mëposhtme është dhënë koha mësimore për klasën XI, sipas orëve vjetore të përcaktuara në Planin Mësimor të Arsimit të mesëm të Lartë (AML).

Orët Mësimore 35 javë x 2 orë/javë = 70 orë vjetore

Klasa XI	Formimi kulturor	Formimi gjuhësor		Puna me portofolin	Totali i orëve
		Gramatika	Funksionet gjuhësore		
	40%	30%	20%	10%	70 orë
	28 orë	21 orë	14 orë	7 orë	

Mësuesi ka të drejtë të ndryshojë deri në masën 10% të orëve të përcaktuara në tabelë duke pasur parasysh karakteristikat e çdo klase si edhe përparimin e nxënësve.

Tek orët e formimit kulturor përfshihen pjesët e reja të leximit dhe të dëgjimit të cilat përfshijnë njohuritë që merr nxënësi mbi botën e punës, shkollës, jetës personale, natyrës, udhëtimet, kulturat dhe traditat e vendeve të ndryshme etj. Nëse mësuesi vë re se disa njohuri nuk mund të përvetësohen nga nxënësi brenda një ore mësimore, ai planifikon orë rimartje për ato njohuri.

Orët e formimit gjuhësor mbi gramatikën përfshijnë njohuritë gramatikore dhe punën me fjalorin që realizohet gjatë vitit. Këtu mund të përfshihen edhe orët e përforcimit të njohurive nëse mësuesi e shikon të nevojshme. Gjithashtu njohuritë gramatikore nuk mund të merren jashtë kontekstit dhe duke pasur parasysh që përfaqja në kurrikulën bërthamë është të mësuarit nëpërmjet situatave të të nxënësve, këto njohuri mund të ndërthuren edhe gjatë orëve kur fokusi është të folurit ose të shkruarit.

Funksionet gjuhësore ju referohen akteve të komunikimit që nxënësi realizon gjatë procesit të marrjes së gjuhës së huaj dhe mund të realizohen në përputhje me njohuritë dhe shkathtësitë e tjera.

Vlerësimi i nxënësit bëhet i mbështetur edhe në punët e tij të portofolit. Si rezultat del domosdoshmëri që mësuesi të planifikojë orë edhe për realizimin e projekteve dhe punëve të portofolit.

Teste të detyruara gjatë një viti shkollor janë 3 (tri) të cilat kryhen rreth përfundimit të çdo periudhe.

Planifikimi i orëve mësimore bëhet vjetor (sintetik- bëhet ndarja totale e orëve) si edhe në bazë periudhash tre mujore (analitik- trajtohen temat për çdo orë mësimi).

3 UDHËZIME METODOLOGJIKE

Metodat e mësimdhënies janë mjaft të rëndësishme për të realizuar një mësimdhënie efektive. Përdorimi i tyre shërben për zhvillimin gjuhësor të nxënësve dhe konsolidimin e kompetencave kyçe dhe ato të lëndës.

Mësuesit duhet të përditësojnë njohuritë rreth metodave, teknikave dhe strategjive të mësimdhënies me qëllim që të zhvillojnë tek nxënësi dëshirën për dijen, virtytet njerëzore, ambicien për të qenë i suksesshëm dhe aktiv në jetën e përditshme dhe botën e punës. Metoda, strategji dhe teknika të tilla si: diskutim për njohuritë paraprake, diagram piramidale, lexim i drejtuar, imagjinata e drejtuar, parashikim me terma paraprake, harta e konceptit, rrjeti i diskutimit, pyetje autorit, ditarët e të nxënësve, pyetja sjell pyetjen, puna në çift ose në grup etj.,

shërbejnë si nxitje për nxënësin dhe si garanci për rezultate të mira në procesin e mësimdhënies dhe mësimnxënies. Përqasja ndaj metodologjive të mësimdhënies dhe mësimnxënies duhet të jetë shumë e gjerë dhe të paraqesë të gjitha mundësitë në mënyrë të qartë dhe transparente duke shmangur dogmatizmin. Mësuesi duhet të përdorë ato metoda që e ndihmojnë atë më shumë të arrijë përmbushjen e qëllimit final që është plotësimi i nevojave të nxënësit për t'u bërë një zotërues i mirë i gjuhës.

Mësimdhënia e gjuhës së huaj karakterizohet nga kriteret e mëposhtme:

Mësimdhënie me në qendër nxënësin

Nxënësi është në qendër të procesit të mësimdhënies. Ky proces ndërtohet në varësi të nevojave, aftësive dhe interesave të nxënësit. Nxënësit e një klase nxënë në mënyra të ndryshme: disa individualisht ose në grup, të tjerë nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur ose me anë të mjeteve të ndryshme didaktike. Përpos kësaj, lënda e gjuhës së huaj kërkon që nxënësi të nxërë konceptet, të zotërojë shprehitë dhe të zbatojë njohuritë gjuhësore. Të dy këto kushte diktojnë nevojën për strategji të ndryshme të mësimdhënies, të cilat përshtaten me objektin e të nxënimit dhe nevojat e nxënësit. Qëllimi i çdo strategjie të mësimdhënies është që çdo nxënës të mësojë dhe të zbatojë njohuritë gjuhësore në mënyrë efektive.

Të mësuarit bashkëveprues

Mësuesit sigurojnë një mjedis të pasur dhe nxitës për komunikim dhe ndërveprim mes nxënësve. Ata përdorin metoda, strategji dhe teknika që nxitin të mësuarin bashkëveprues. Nxënësi gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh motivohet të punojnë më nxënësit e tjerë. Detyrat e përbashkëta i sigurojnë nxënësit më shumë kohë për të komunikuar dhe për të ndarë përvojat e tij me pjesëtarët e tjerë të grupit. Puna në grupe nxit respektin dhe tolerancën ndaj mendimit të tjetrit si dhe ndikon në përdorimin e formave demokratike për ndarjen e përgjegjësive dhe punës.

Njëherazi edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet duke forcuar më shumë lidhjen midis kompetencave kyçe dhe atyre të lëndës.

Integrimi

Veprimtaritë gjuhësore si: të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit dhe përdorimi i drejtë i gjuhës trajtohen në mënyrë të integruar që të sigurohen lidhje kuptimplota mes tyre. Ato plotësojnë njëra-tjetrën dhe zhvillohen së bashku për ta bërë nxënësin të aftë të komunikojë dhe të

përdorë njohuritë e marra në situatë të njohura dhe të panjohura për të dhe të zhvillojë aftësitë e tij të lexuarit, të folurit, të dëgjuarit dhe të shkruarit.

Procesi i rimarrjes së njohurive

Aftësitë dhe shkathtësitë, njohuritë rreth sistemit gjuhësor dhe llojet e ndryshme të teksteve zhvillohen duke u rishikuar çdo vit. Kjo arrihet duke kaluar nga e njohura tek e panjohura dhe nga më e thjeshta te më e vështira. Temat dhe njohuritë do të rimerren në mënyrë të hollësishme dhe ciklike në faza të njëpasnjëshme të programit mësimor. Kjo mundëson që nxënësi të përparojë nga niveli bazë në nivele më të larta të përdorimit të gjuhës.

Situata e të nxënimit

Mësuesi duhet të parashikojë situatë të nxëni që të realizojë gjatë një ose disa temave mësimore. Me situatë të nxëni kuptohet ndërtimi i njohurive nëpërmjet një situatë praktike ose reale. Kjo mund të zgjasë një ose disa orë mësimi. Këto situata ndihmojnë që nxënësi t'i përdorë njohuritë e marra në jetën e tij të përditshme pa vështirësi dhe në interes të tij.

Pavarësisht metodave të përdorura mësuesi duhet të ketë parasysh që nxënësi ka fituar:

- kompetencat e duhura;
- aftësinë për t'i përdorur këto kompetenca;
- aftësinë për të përdorur strategjitë e duhura në vënien e kompetencave në veprim.

4 UDHËZIME PËR VLERËSIMIN

Vlerësimi i nxënësit është ndër komponentët më të rëndësishëm të kurrikulës me bazë kompetencash. Ky vlerësim, bazuar në rezultatet e të nxënimit, përfshin gjykimin për arritjet e nxënësit (njohuri, shkathtësi, qëndrime) përkundrejt niveleve të arritjeve.

Roli kryesor i vlerësimit është të përmirësojë të nxënimit. Informacioni i siguruar nga vlerësimi i ndihmon mësuesit të kuptojnë anët e dobëta dhe anët e forta të nxënësit në përmbushjen e kompetencave kyçe dhe ato të programit të lëndor për secilën klasë, si dhe u jep mundësi të përmirësojnë mësimdhënien dhe të bëjnë propozime për përmirësimin e programeve.

Në përzgjedhjen e praktikave të vlerësimit, përcaktimin e kohës së përshtatshme për vlerësim dhe përzgjedhjen e materialeve që do të vlerësohen duhet pasur parasysh:

- përcaktimi i qëllimit dhe strategjisë së vlerësimit;
- përzgjedhja e veprimtarive që mundësojnë demonstrimin e formimit dhe konsolidimit të kompetencave;
- përdorimi i vlerësimit për të verifikuar çfarë di aktualisht nxënësi;
- besimi se të gjithë nxënësit mund t'i përmirësojnë arritjet e tyre.

Tradicionalisht, tri koncepte konsiderohen nga më themeloret në vlerësim: vlefshmëria, besueshmëria dhe të qenit vlerësim i realizueshëm. Mësuesi duhet të ketë parasysh që në vlerësim të jetë i paanshëm dhe transparent.

Vlerësimi i nxënësit ndahet në tri tipa kryesorë:

Vlerësimi diagnostikues që zakonisht kryhet në fillim të vitit shkollor ose para zhvillimit të një grupi orësh, për të identifikuar njohuritë paraprake, interesat ose aftësitë që ka nxënësi rreth asaj për të cilën do të zhvillohet mësimdhënia gjatë vitit shkollor. Ky informacion përdoret për të orientuar praktikën e mësimdhënies dhe mësimnxënies në mënyrë që të përcaktohen strategjitë e të ardhmes. Vlerësimi diagnostikues mund të jetë i shkurtër, i shpejtë, joformal dhe mund të bëhet me gojë dhe me shkrim.

Vlerësimi formues ose i vazhdueshëm është një proces që ndodh gjatë gjithë kohës në klasë dhe informon nxënësit, prindërit dhe mësuesit mbi progresin e nxënësve. Të dhënat dhe informacioni i mbledhur nga vlerësimi formues përdoren për të përmirësuar proceset e mësimdhënies dhe të nxënies. Fokusi i vlerësimit formues nuk duhet të jetë vetëm vlerësimi me notë i nxënësit. Ky vlerësim mund të jetë edhe me simbole, komente etj.

Vlerësimi përmbledhës ose përfundimtar kryhet më shpesh në fund të një grupi orësh, për të përcaktuar çfarë është mësuar pas një periudhe kohe dhe shoqërohet me notë. Vlerësimet përmbledhëse përdoren jo vetëm për të informuar nxënësit e prindërit për progresin e fëmijëve të tyre, por edhe për të përmirësuar praktikën e mësimdhënies dhe të nxënësve si dhe për të krahasuar arritjet me rezultatet e pritshme të nxënësve.

Gjatë zbatimit të programit nxënësit duhet t'i jepet mundësia të punojnë individualisht, në çift ose në grup për kryerjen e detyrave të dhëna dhe përmbushjen e kompetencave të lëndës dhe atyre kyçe. Në çdo rast mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit, në tërësi dhe të secilit nxënësi, në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësit në çdo orë mësimi dhe të vendosë nota në regjistër për secilën prej tyre. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të njohurive të fituara në orët e kaluara dhe mirë kryerjes së detyrave në klasë dhe jashtë klase.

Komponentët e vlerësimit janë vlerësim me gojë dhe vlerësim me shkrim. Këto vlerësime bëhen në mënyrë të alternuar me njëri-tjetrin për t'i dhënë mundësi mësuesit të bëjë një vlerësim të saktë dhe të peshuar mirë për të gjitha veprimtaritë gjuhësore. Mësuesi, në përputhje me parimet themelore të vlerësimit, siguron përdorimin e të gjitha llojeve të vlerësimit, të cilët përcaktohen si të domosdoshëm për të gjykuar në lidhje me arritjet e nxënësve, në funksion të mbështetjes së nxënësve dhe mësimdhënies.

Vlerësimi i punëve me shkrim është një mjet shumë i rëndësishëm i njohjes së aftësive gjuhësore të nxënësit. Praktikën e reja sot orientojnë vendosjen e kriterëve dhe të standardeve të përshtatshme dhe të arritshme nga nxënësi. Kështu, duhen kërkuar forma të larmishme vlerësimi, të cilat të pasqyrojnë nivelin real të arritjeve të nxënësit për marrjen e masave për përmirësimin e tij. Mësuesi duhet ta ndjekë gjithë procesin e të shkruarit që nga planifikimi dhe deri tek rishikimi dhe redaktimi. Shënimet e mësuesit janë shumë të rëndësishme për vlerësimin e punëve me shkrim të nxënësve: ato duhet të jenë të tilla që t'i motivojnë ata. Vlerësimi që nxënësit mund t'i bëjnë njëri-tjetrit, është një tjetër formë e rëndësishme që ndihmon mbarëvajtjen e punës në këtë drejtim.

Vetëvlerësimi është element i rëndësishëm në të mësuarin e gjuhës së huaj. Vënia e synimeve të qarta në program mundëson vetëvlerësimin e nxënësit në vazhdimësi. Gjatë vetëvlerësimit në procesin mësimor ndiqen këta hapa:

- mësuesi diskuton me nxënësit atë që ata do të arrijnë në klasë;
- nxënësit vlerësojnë punën e tyre në çifte dhe më pas mësuesi dhe nxënësi bëjnë komentin përfundimtar;
- nxënësit vlerësojnë punën e njëri-tjetrit në grupe duke marrë role të ndryshme, madje ndonjëherë dhe pa nevojën e ndihmës së mësuesit;
- nxënësit mban shënime aritjet e tij duke përdorur edhe gjuhën amtare;
- mësuesi bisedon me nxënësit individualisht dhe i tregon aritjet;
- nxënësi cakton objektivat për të ardhmen.

Nga vetëvlerësimi përfiton si nxënësi, ashtu edhe mësuesi. Njohja e nxënësit me vetëvlerësimin e ndërgjegjëson atë të kuptojë më mirë problemet e të mësuarit dhe i jep mundësi të caktojë objektiva për të ardhmen.

Vetëvlerësimi realizohet gjatë punës me portofolin e gjuhëve.

Vlerësimi me portofol lëndor

Portofoli i nxënësit, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor, kontributeve dhe aritjeve të tij në gjuhën që po mëson, për punën individuale dhe në grup, krijimtarinë, talentin, si dhe për aspekte të gjykimit dhe reflektimit të nxënësit për veten dhe të tjerët.

Portofoli gjuhësor ka dy funksione: a. raportues dhe b. pedagogjik

Ai përbëhet nga tri pjesë:

- Pasaporta gjuhësore** ku nxënësi regjistron nivelet gjuhësore, kualifikimet dhe përvojat ndërkulturore.
- Biografia gjuhësore** ndihmon nxënësin të regjistrojë dhe të reflektojë mbi progresin e tij gjuhësor.
- Dosja** e cila mund të përmbajë punë me shkrim, detyra tematike, projekte lëndore e ndërlëndore, certifikata, diploma etj.

Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësi, ndërsa mësuesi rekomandon.

Për informacion të mëtejshëm mbi vlerësimin mësuesi i referohet udhëzimeve përkatëse.

5 TABELA E NIVELEVE SIPAS KLASAVE

Tabela pasqyron përputhjen e niveleve gjuhësore sipas Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave dhe shtrirjen e tyre sipas klasave në sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë.

nivelet klasat	A 1	A 1+	A 2	A 2+
Klasa 12				
Klasa 11				
Klasa 10				
Klasa 9				
Klasa 8				
Klasa 7				
Klasa 6				